

5- Agricultura i revolució industrial.

El nou marc institucional liberal.

Recursos naturals, nivell tecnològic i explotacions agràries.

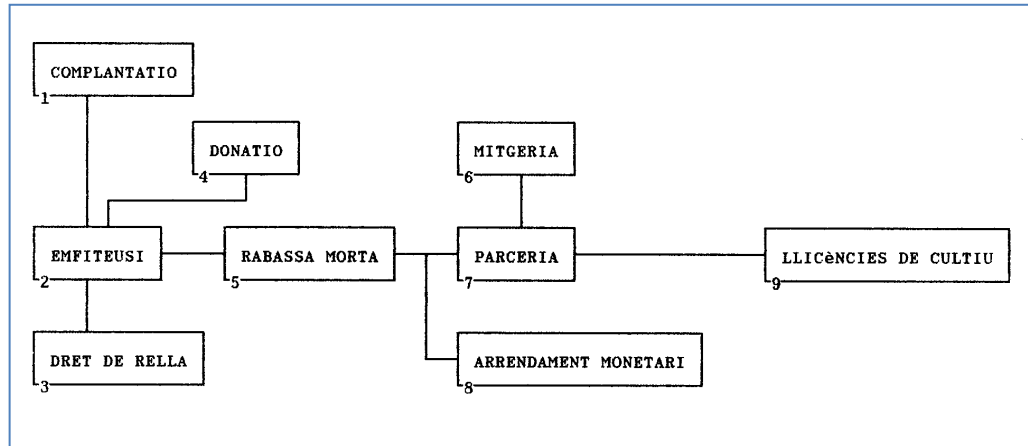
Contractació agrària i relacions socials a l'edat contemporània.

Contractació agrària i relacions socials a l'edat contemporània.

Incorporeu la Pràctica 2

Repasseu:

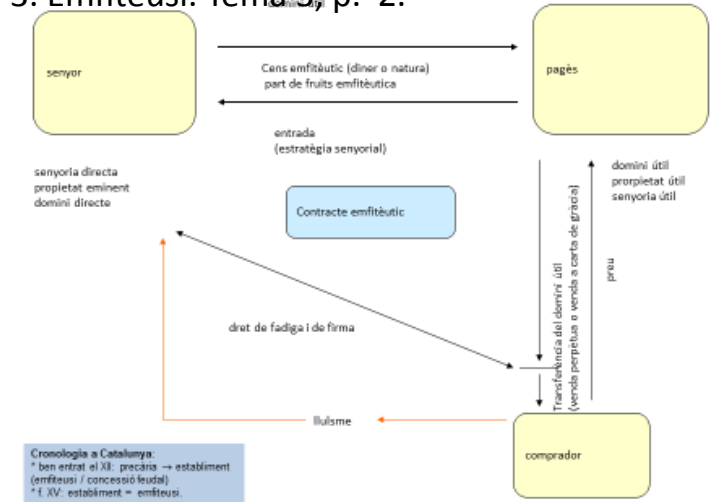
1. Transició del feudalisme al capitalisme – Primer debat. Tema 4, p. 4
 - A. Sweezy → paper del comerç i de la burgesia comercial
 - B. Dobb → paper principal de les transformacions dins la societat
2. Contractes agraris. Tema 3, p. 3. Aquest esquema està pensat per a la realitat històrica catalana.

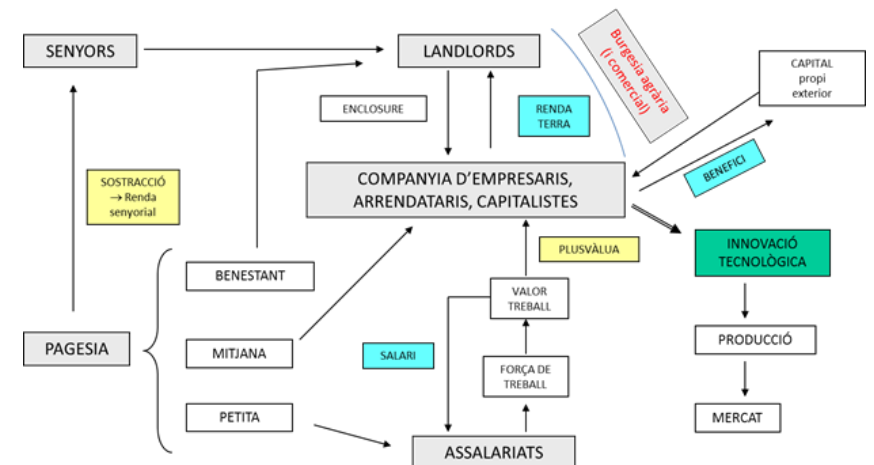
Recordeu que molts dels propietaris catalans, són, de fet, propietaris del domini útil de les terres,

3. Emfiteusi. Tema 3, p. 2.

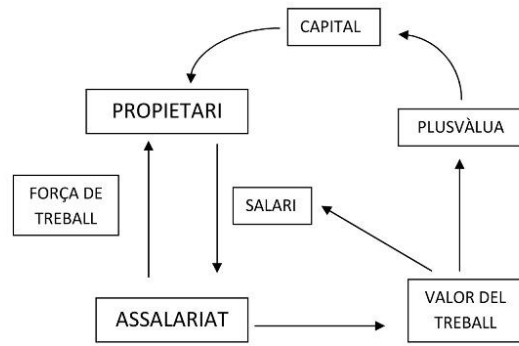

4. Transició cap al capitalisme a Anglaterra. Tema 4, p3.

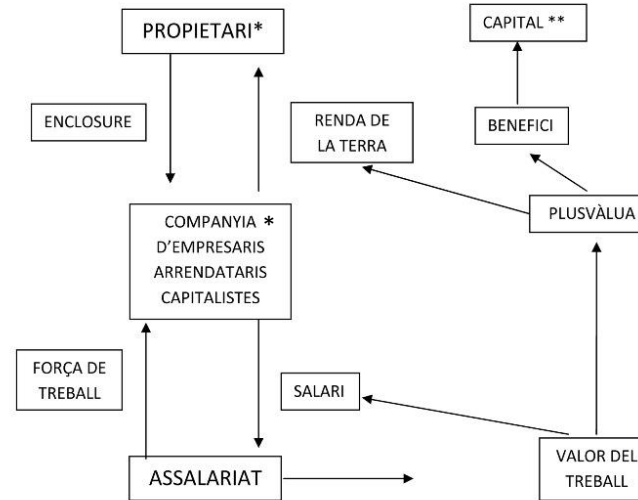

MODEL CAPITALISTA

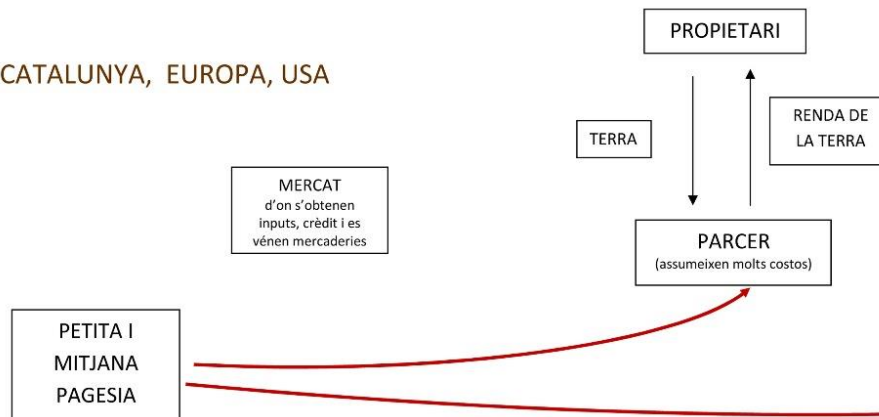
MODEL ANGLÈS (XVI→)

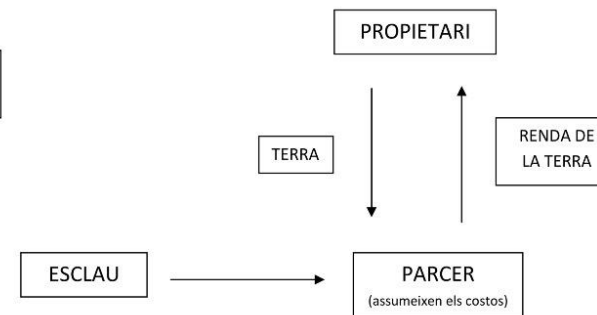
* burgesia agrària (i comercial) que s'apropia de la plusvàlua (treball no remunerat)
 **interior (propietaris o bé companyia) i/o exterior (banca, inversors particulars)

MODEL CATALÀ (2M XIX→)

CATALUNYA, EUROPA, USA

MODEL SUD USA (1865→)

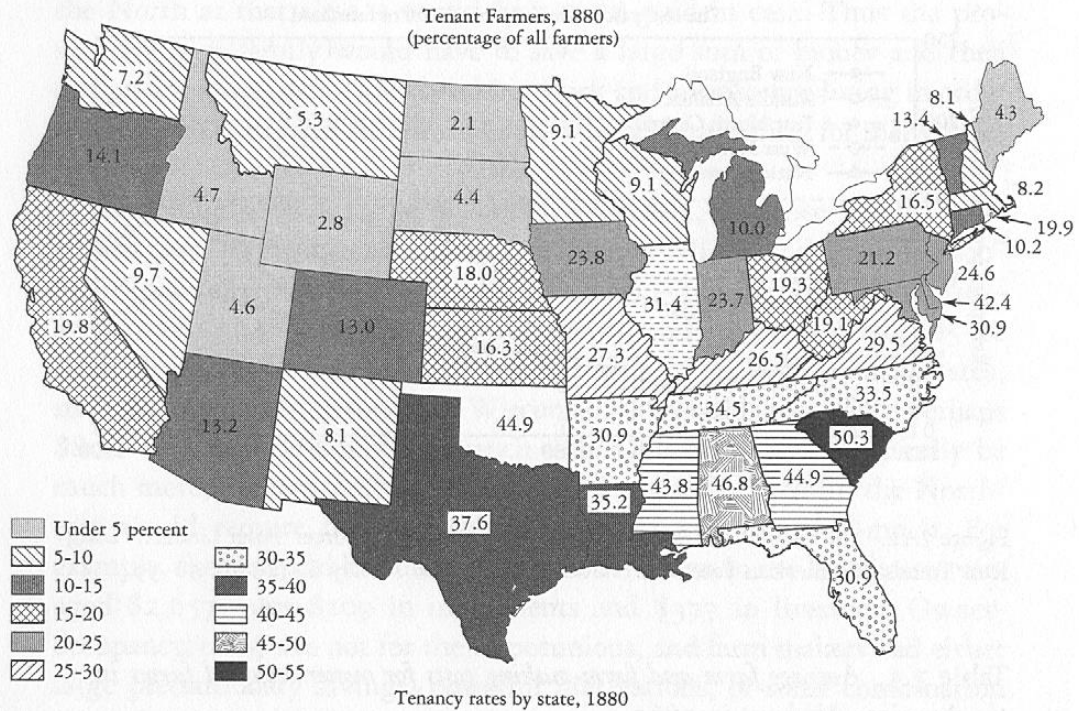

Figure 7.13. Tenancy rates by state, 1880. Source: Charles O. Paullin, *Atlas of Historical Geography* (Washington, DC, 1932), Plate 146.

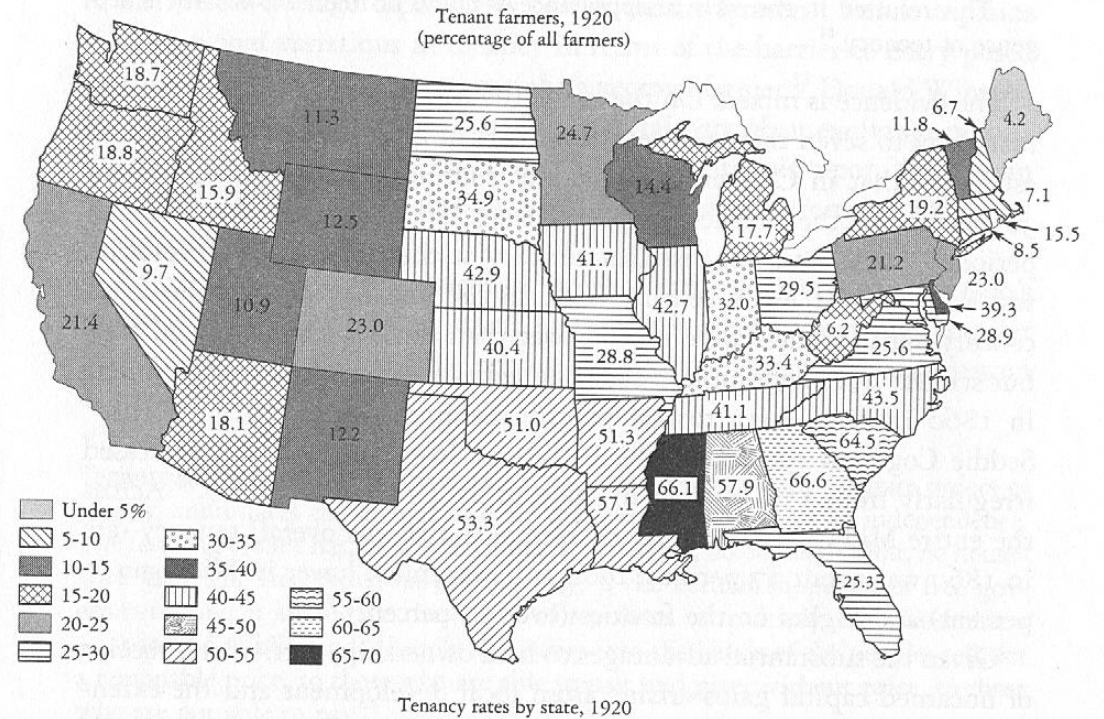
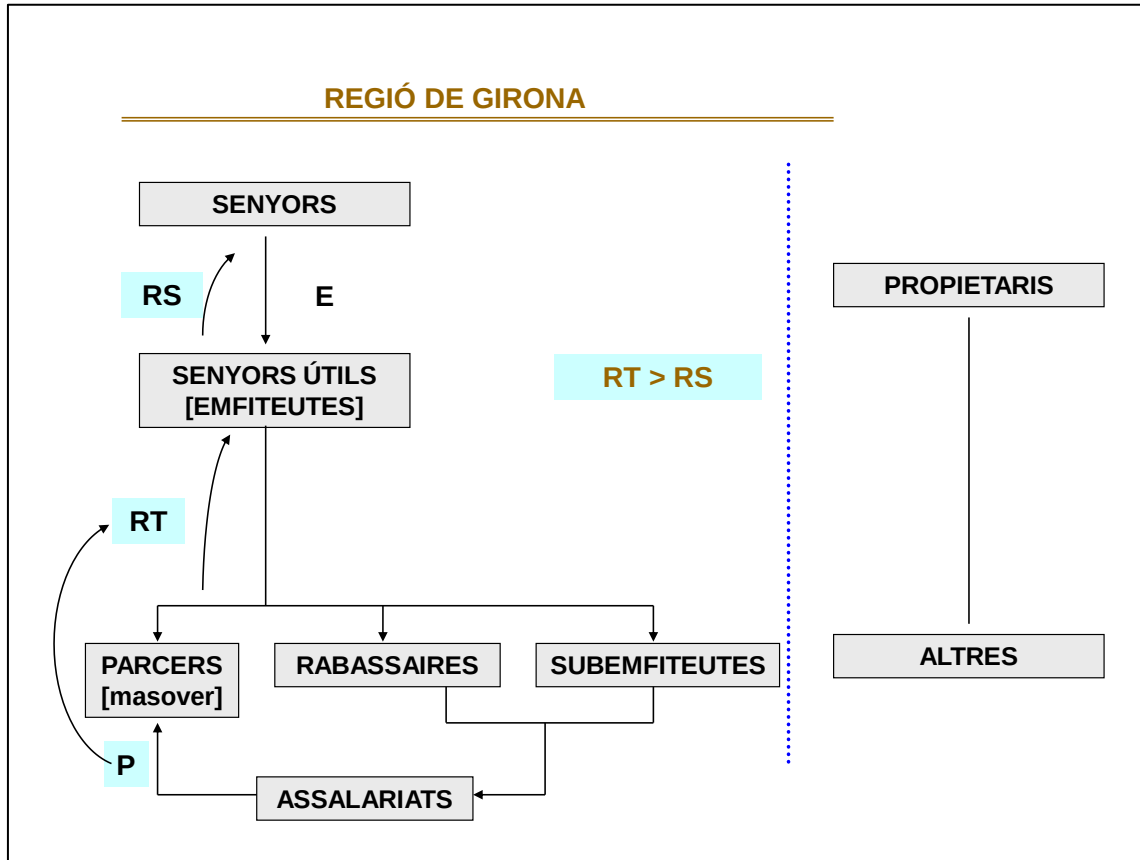

Figure 7.14. Tenancy rates by state, 1920. Source: Charles O. Paullin, *Atlas of Historical Geography* (Washington, DC, 1932), Plate 146.

El 1865 se suprimeix l'esclavitud als Estats Units, i els esclaus passaran a ser parcers ("sharecroppers"). Per això el 1880 (mapa de l'esquerra) el sud-est té percentatges molt elevats d'arrendataris ("tenants"). Les dificultats generades per la crisi finisecular (tema 6) implicaran que el 1920 hi hagi un percentatge d'arrendataris més gran a tots els estats. Molts parcers han perdut les terres perquè han invertit comprant tecnologia i amb la crisi finisecular els preus dels cereals a nivell mundial han baixat i no han pogut pagar els crèdits. Incorporeu aquestes explicacions en el tema 6.

CONGOST, R., *Els propietaris i els altres. La regió de Girona 1768-1862*, Eumo, Vic, 1990.

Llorenç Ferrer ha estudiat el Bages i ha arribat a unes conclusions semblants. Allí els arrendataris són els rabassaires, qui, a través del mecanisme de l'endeutament, van perdent terres que passen als emfiteutes rics (senyors útils), que seran la burgesia del segle XIX. La RT que perceben dels rabassaires és superior a la RS que paguen als senyors mentre hi ha el règim senyorial. Els emfiteutes rics s'enriqueixen mitjançant la $RT > RS$ i l'endeutament de la pagesia.

FERRER, L., *Pagesos, rabassaires i industrials a la Catalunya central (segles XVIII-XIX)*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 1987.

Compararem dues realitats, una de la Catalunya Vella i una altra de la Catalunya Nova. Segles XVIII-XIX.

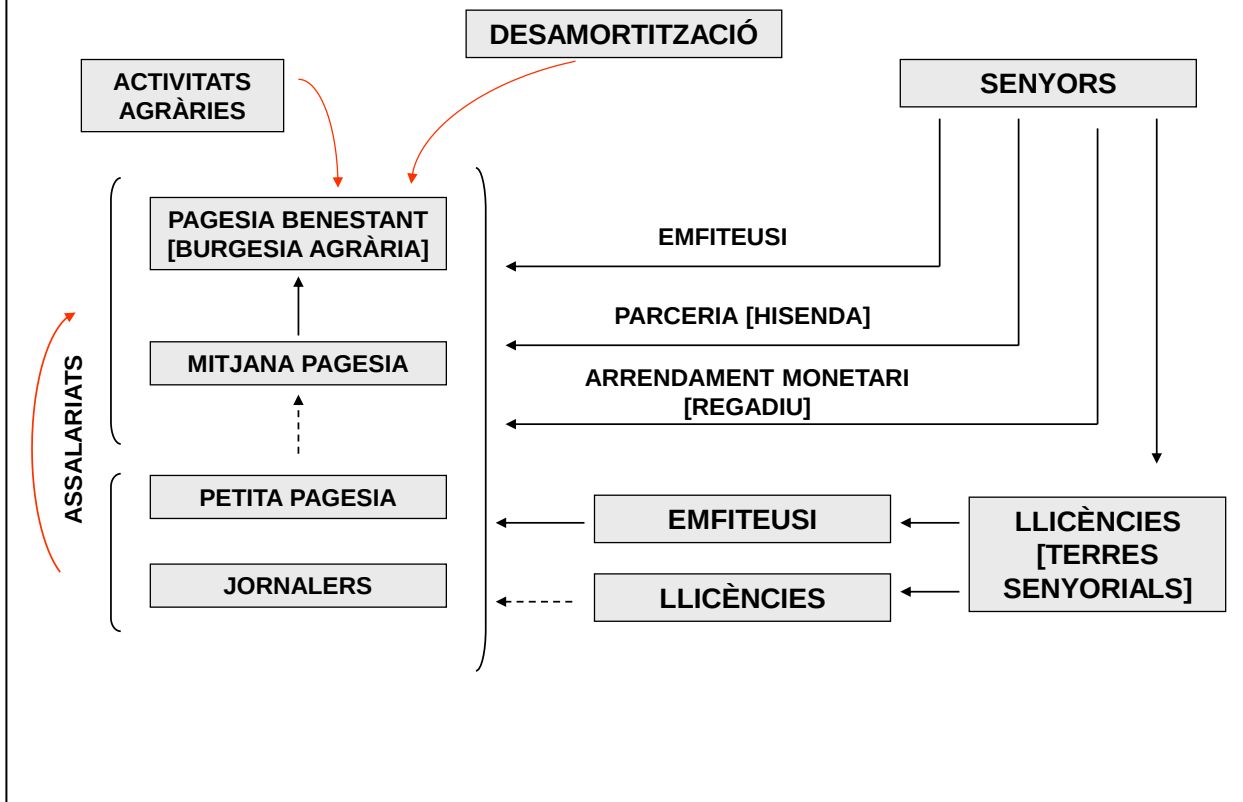
Segons Rosa Congost trobem “els propietaris i els altres” Els primers són emfiteutes rics (senyors útils) que paguen una renda als senyors (RS) per l'emfiteusi (E) que és molt menor que la renda de la terra (RT) que reben de parciers i altres arrendataris (rabassaires i subemfiteutes).

Rabassaires i subemfiteutes han de treballar com a assalariats en les terres dels parciers (masovers), ja que tenen poca terra. Els parciers (masovers) no es queden la plusvàlua (P) dels assalariats que contracten, ja que la RT és molt alta. Per tant, és una situació diferent a la del model anglès.

Els emfiteutes rics (senyors útils) es consoliden com a burgesia agrària. Quan se suprimeix el règim senyorial, ja no paguen RS.

TERRES DE LLEIDA

Enric Tello desenvolupa un model per a la Segarra on l'endeutament juga un paper clau. Els propietaris benestants (creditors) es queden amb les millors terres de las pagesia que no pot pagar els deutes. Les pitjors les tornen a arrendar esperant recuperar-les un dia, quan estiguin millor cultivades.

TELLO, E., *Pagesos, menestrals i rendistes. Cervera i la Segarra en l'arrencada industrial catalana (1702-1861)*, Tesi doctoral, Col·lecció Tesis Doctorals Microfitxades, 152. U.B. 1987. Publicada per Pagès Editors.

A les terres de Lleida els senyors utilitzen la parceria en els contractes que fan en les seves hisendes i l'arrendament monetari només en les terres de regadiu.

Els contractes principals són l'emfiteusi i les llicències de cultiu (vegeu la Pràctica 2). Aquestes en ocasions foren transformades en emfiteusis. Això ho feu el Gran Priorat de Catalunya (Hospitalers), al darrer terç del segle XVIII. L'altre gran propietari, el capítol de la Catedral de Lleida, només ho feu excepcionalment. Mantingué la via de les llicències de cultiu.

L'esquema indica que tots aquests contractes incidiren en els canvis socials i econòmics. Els jornalers difícilment accediren a la petita pagesia. Aquesta tenia alguna possibilitat d'accedir a més terra i formar part de la mitjana pagesia. Aquesta podia formar part de la pagesia benestant, una incipient burgesia agrària que obtenia ingressos amb activitats agràries, com l'arrendament de molins de l'església o dels senyors, i acabà beneficiant-se de la desamortització, comprant béns subhastats.

Els jornalers i la petita pagesia foren mà d'obra pels altres propietaris.

Amb la supressió del règim senyorial desapareix la RS i només es manté la RT. I la plusvàlua dels assalariats.

VICEDO RIUS, E., *Les Terres de Lleida i el desenvolupament català del set-cents. Producció, propietat i renda*, Crítica, Barcelona, 1991.

